

פרשת בהר

מאמר להנחיל אוהבי יש

(א) « רבי שמעון פתח » להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. מאי אוהבי. דא אברהם, דאתמר ביה ^ב זרע אברהם אוהבי. א"ר אלעזר, אבא אבא, והא ישמעאל ובני קטורה מניה קא אתיין.

(ב) בההוא שעתא ^ב תמה רבי שמעון, אדהכי אתא אליהו. א"ל, בוצינא קדישא שרגא עילאה, שפיר קאמר ר' אלעזר, דלית אוהבי אלא זרעא דיעקב. דכתיב ^ג ואוהב את יעקב. בדח ר' שמעון, ונשקיה לר' אלעזר על רישיה, א"ל, בני, ^ד אם חכם לבך ישמח לבי גם אני. קום ברי ויתגלי רזא דהאי קרא, אזדעזע, וקם על רגלוי.

(ג) א"ר שמעון, להנחיל אוהבי י"ש, מאי יש. דא רזא דיובל ושמטה. דלא מסר יתהון קב"ה לשאר עמין, אלא לעמא קדישא. ובשעתא דישראל נטרין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א בדפ"י כתבו מה שנמצא ישן מן הזהר מפרשת בהר סיני. ב ג"א תוה (דפוסים ראשונים).

(א) (משלי ח) הקסה"ו ט ז"ח בשלח אות ט. ב (ישעיה (מא) ב"א קצו. ג) (מלאכי א) שמות דש ז"ח ד' גב ט"ג. ד) (משלי כג).

הסולם

מאמר

להנחיל אוהבי יש שכתוב ואוהב את יעקב. שמח ר"ש, ונשק לר' אלעזר על ראשו. א"ל בני, אם חכם לבך ישמח לבי גם אני. קום בני, ויתגלה הסוד של הכתוב הזה. נזדעזע ר"א, וקם על רגליו.

(א) רבי שמעון פתח וכו': ר"ש פתח. להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. מהו אוהבי. זה הוא אברהם, שנאמר בו, זרע אברהם אוהבי. א"ר אלעזר, אבא אבא, והרי ישמעאל ובני קטורה באו ממנו. לפיכך, אין אוהבי אלא יעקב שמטתו שלמה.

(ג) א"ר שמעון להנחיל וגו': אר"ש, להנחיל אוהבי יש. מהו יש. ומשיב, יש, הוא סוד שמטה ויובל כי החכמה נקראת יש, ושמטה ויובל, הי"ס מלכות ובינה בהארת חכמה, שלא מסר אותם הקב"ה ליתר העמים. אלא לעם הקדוש. ובשעה שישראל שומרים שנת

(ב) בההוא שעתא תמה ר"ש וכו': באותה שעה תמה ר"ש, בתוך כך, בא אליהו. א"ל, מאור קדוש נר העליון, יפה אמר ר' אלעזר. כי אין אוהבי אלא זרעו של יעקב. (דפ"י דף מ"ט ט"ג)

שתא דשמטה כדקא יאות, נשמתהון דצדיקיא משתעשען בגנתא דעדן, ואתהדרו חדתין. ועלייהו אתמר, ה) וקוי ה' * יחליפו כח.

ד) ותו, ג כלהו נשמתין קב"ה טביל לון בנהרא דחמשין, דבגנתא דעדן דלעילא, ואתקרי נהר דינור.

ה) וברזא דשמטה ויובל, קביל קב"ה צלותא, דשרה רבקה רחל ולאה חלפה ובלהה. דהא ז כולהו אתרשימו ה בה"א ה"א, ו דהיא שמטה ויובל. ו) ובגין דחזות רחל דאתרמיו שמטה ויובל בשמא דלאה, והיא לית לה רשימו דה"א, מיד אמרה הנה אמתי בלהה דאית בה תרי. סופיה דיובל, ז ברישא דשמא דלאה, ובסיפא דשמא דרחל.

מאמר עושה צדקה בכל עת

ז) ה וכי בכל עת יכיל בר נש למעבד צדקה, א"ה תריסר ט שעתי ביממא מאן יכיל. אלא הכי אוליפנא, מאן דעביד צדקה, בכל עת עביד. מאי בכל עת. כד"א ה ואל יבא בכל עת אל הקדש, ואוקמוהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח) (ישעיה מ) הקסה"ו רינו. ו) (ויקרא טז) לך עז ג נ"א קב"ה כלהו נשמתין (דפוסים ראשונים). ד נ"א בכלהו (דפוסים ראשונים). ה נ"א בהא דהא שמטה ויובל (חינציא) נ"א בהא דה"א שמטה ויובל (קראקא). ו ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג דהיא. ז נ"א ברישא דשמא קדישא דלאה ובסיפא דשמא דלאה (קראקא). ח בדפויי כתבו עוד לפרשת בהר סיני בסוף [נ"א וסוף חינציא נ"א סוף קראקא] מימרא דר' יוסי על בטח בה' ועשה טוב דף ק"א. ט נ"א זמני (חינציא).

עושה צדקה בכל עת

הסולם

מאמר

בשמה של לאה, דהיינו בה' שבסוף השם, והיא אין לה רשימו של הה'. מיד אמרה הנה אמתי בלחה, שיש בה ב' ההיו, תהיה ה' אחת בשבילי. האות ל' שבסוף יובל, היא בראש השם לאה, ובסוף השם רחל.

שנת השמטה כראוי, משתעשעים צשמות הצדיקים בגן עדן, ומוחזרים להיות חדשים. ועליהם נאמר, וקוי ה' יחליפו כח וגו'.

ד) ותו כלהו נשמתין וכו': ועיד. שהקב"ה טובל כל הנשמות בנהר של חמשים, שבגן העדן העליון, ונקרא נהר דינור. שמעם מקבלות טהרתם ושלמותם.

מאמר עושה צדקה בכל עת

ז) וכי בכל עת וכו': חסרה תחילת המאמר, והוא בסוף הזהר פרשת בהר. אות ט"ב כתוב, עושה צדקה בכל עת. שואל וכי בכל עת יכול האדם לעשות צדקה, והרי אפילו י"ב שעות ביום מי יוכל לעשות צדקה. ומשיב, אלא כך למדנו, מי שעושה צדקה, בכל עת הוא עושה. מהו בכל עת. הוא כש"א, ואל יבא בכל עת אל הקדש. והעמידותו, שהיא המלכות הנקראת עת. ויסוד נקרא כל. והעושה צדקה, גורם יחוד יסוד ומלכות. הנקראים, כל עת.

ה) וברזא דשמטה ויובל וכו': ובסוד שמטה ויובל קבל הקב"ה תפלת שרה רבקה רחל לאה, וחלפה ובלהה, שכולן נרשמו באות ה' בסוף השם, שהיא שמטה ויובל, דהיינו מלכות, שהיא ה' אחרונה שבשם הו"ו"ה, הנקראת שמטה. ויובל שהוא בינה, שהיא ה' ראשונה של השם הויה הנקראת יובל.

ו) ובגין דחזות רחל וכו': ומשום שראתה רחל, שהשם שמטה והשם יובל נרשמו (דפויי דף מ"ט ט"ג * ט"ד)

(ח) ולא תימא בכנסת ישראל בלחודוי, דאיהי עת רעווא קדישא דצדיק, אלא אפילו בכל עת דלתתא, אסגי צדקה עלייהו, ואתער צדקה בכולהו בעילאי ובתתאי. ובג"כ ישוי ב"נ לביה ורעותיה, וידבק ביה בקב"ה.
 (ט) כיון דמטו קמיה דרבי שמעון, סחו ליה עובדא. אמר, ומה דא בלחודוי, אלא כל מאן דאחיד באילנא דחיי, ישתויב בהאי עלמא, ואפילו מן מותא דעלמא, משאר בני נשא, כ"ש מ ממותא אחרא.

מאמר למה לא מתערי מזונות לת"ח

(י) אר"ש, בכולהו איתער צדקה אילנא דחיי. והאי, איהו אתר דמוזנא, לכולי ע עלמא. תלמידי חכמים מאי עבידתיהו, דהא אינון בצדקה אחידן, וכל בני עלמא בזכותיהו ניזונין בהו ממש, ואינון לא יכלין לאתון בהו ממש. בגין דאשתדלי פ באורייתא, ומאן דאשתדל באורייתא, אשתדל באילנא דחיי דכל בני עלמא ניזונין מניה. אשתכח דת"ח מתערי מזוני לעלמא ושלמא. אי לכל בני עלמא, מתערי מזונא, לון אמאי לא מתערי.
 (יא) אלא, תלמיד חכם הוא אילנא דחיי ממש, ואילנא דחיי לא מתון, אלא מן העוה"ב, והעולם הבא לא אשתכח בהאי עלמא. אלא בתר דעאל לההוא ר עלמא, כדין אתון ביה, ואתנטען שרשוי עליה.

חלופי גרסאות

* נ"א אפילו (קראקא). כ בדפוס קראקא נראה שחסר שורה בטעות מן כל מאן עד עלמא. ל נ"א דשאר (חינצ'א בסוגריים). מ ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג ממותא (דפוסים ראשונים). נ נ"א אתר איהו (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג לכולי עלמא (דפוסים ראשונים). ע נ"א מוסיף עלמא דהא כל בני עלמא לא יכלי לאתערא צדקה עלייהו (מונקאטש במרובעים). פ נ"א ל"ג מן באורייתא עד באורייתא (קראקא). צ נ"א דמתערי מזונא אמאי ול"ג לון (קראקא). ק נ"א תא חוי (חינצ'א). ר נ"א ל"ג עלמא (קראקא).

מאמר

הסולם

למה לא מתערי מזונות לת"ח

(י) אר"ש ככלהו אתער וכר: אי"ר שמעון, הצדקה מעוררת בכולם עץ החיים. הן חיים גשמיים, והן חיים רוחניים. והוא מקום הנתן מזון לכל העולם. שאל, תלמידי חכמים מה הם מעשיהם, הרי הם אחוים בצדקה, וכל בני העולם בזכותם ניזונים ממש בהם, והם עצמם אינם יכולים להיות ניזונים ממש, כי הם עוסקים בתורה, ומי שעוסק בתורה, עוסק בעץ החיים, שכל בני העולם ניזונים ממנו, ונמצא שתלמידי חכמים מעוררים המון בעולם והשלום, ואם המזונות מתעוררים לכל בני העולם על ידיהם למה להם עצמם, אין המזון מתעורר.

(יא) אלא תלמיד חכם וכר: ומשיב, אלא תלמיד חכם הוא עץ החיים ממש, שהוא

ד"א

(ח) ולא תימא בכנסת וכו': ואל תאמר, שהפירוש הוא בכנסת ישראל בלבד, שהיא המלכות. מפני שהיא עת רצון הקדוש של הצדיק, שהוא יסוד הנקרא כל. אלא אפילו בכל עת שלמטה דהיינו תלמידי חכמים שבעולט הזה, תרבה צדקה עליהם ותתעורר הצדקה בכולם, בעליונים ובתחתונים. ומשום זה ישום האדם לבו ורצונו ויתדבק בהקב"ה.

(ט) כיון דמטו קמיה וכר: כיון שהגיעו לפני ר' שמעון ספרו לו המעשה. אמר, וכי זה בלבד, אלא כל מי שעושה צדקה, ואחז בעץ החיים, ינצל בעולם הזה ואפילו מן המות שבעולם שביתר בני אדם, דהיינו מהמות הגשמי. וכל שכן ממות אחר; דהיינו ממות רוחני.

(דפריי דף מט ט"ו)

(יב) השתא אכלי מאיבא דאילנא דחיי. ומאן איהו. ההוא אתר דאשתכח לגבי מסכינא, ו ואיהו אקרי פרי העץ אשר בתוך הגן. וע"ד אכלי מההוא פרי בהאי עלמא.

(יג) וע"ד תנינן, הם ניזונין בזרוע. מאי זרוע. גבורה. ואינן זמינין לעולם הבא. דמוזנא דעוה"ב לאו איהי בהאי עלמא, אלא צמצומא ועירא, דחילא דיליה אשתכח במתיקו דאורייתא. ודא טעמי על ההוא איבא דאילנא תתאה, ודא הוא ה חדותא ומזונא דילהון.

(יד) כיון דעברין מהאי עלמא, כמה נחלין עילאין דעה"ב, סחרין לדוכתייהו, וישתרשון ביה, ויסתלקון לעילא, כדין ה עין לא ראתה אלהים וולתך יעשה למחכה לו. א מאן יעשה. דא יובלא, ההוא דאקרי העוה"ב. למחכה לו, ודאי דלא בעיין מזונא בעלמא דא, ב עד דאתקיננו למזונא דילהון, והאי מזונא דילהון ד בעוה"ב. וע"ד זכאין אינן בכולא, דעלייהו כתיב עין לא ראתה אלהים וולתך יעשה למחכה לו. ה

מאמר עשרה הראשונים שבבית הכנסת

(טו) תא חזי, כיון ד דבני נשא אשתלימו שייפוי, בההוא זימנא אתתקן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ישעיה סד) לעיל יתרו אות קט. ש ג"א ואיהי (קראקא). ת ג"א סעודתא (קראקא). א ג"א מאי (וויניציא) ג"א מה (קראקא). ב ג"א עד דאתקן (דפוסים ראשונים). ג ג"א ומאי (דפוסים ראשונים). ד ג"א העוה"ב (קראקא). ה בפר"י כתבו ע"כ. ו בדפוס כ"גאקטש כתוב זה שייך לרף קכ"ו ע"א אחר פסוק הוא עשך ויכוונך ג"א זה שייך דף קכ"ו קודם פסוק איש כי יפליא דאתפרש (דפוסים ראשונים). ז ג"א דבר נש (דפוסים ראשונים).

מאמר

הסולם

למה לא מתערי מזונות לת"ו.

האילן התחתון, שהוא המלכות. וזה הוא השמחה והמזון שלהם.

(יד) כיון דעברין מהאי וכ"ו: כיון שיוצאים מהעולם הזה, כמה נחלים עלינו של העולם הבא, מסבבים את מקומותיהם, והם משתרשים בו בעוה"ב, ועולים למעלה מעוה"ב, או נאמר עליהם, עין לא ראתה אלקים וולתך יעשה למחכה לו. מי יעשה. זה הוא יובל, נהוא בינה, אותו הנקרא עולם הבא. למחכה לו, ודאי שהם הצדיקים, שאינם רוצים מזון בעולם הזה, מטרם שהתקינו המזון שלהם, והמזון הזה שלהם, הוא בעולם הבא. וע"כ הם זכאים בכל וכל, ועליהם כתוב, עין לא ראתה אלקים וולתך יעשה למחכה לו.

מאמר עשרה הראשונים שבבית הכנסת

(טו) ת"ח כיון דב"נ וכ"ו: חסר תחלת הענין, תמצאהו בפרשת נשא (אות ק"ו) וזה הוא

ד"א, ועץ החיים, שהוא ד"א, אינו ניזון אלא מן העולם הבא, שהוא בינה, והעולם הבא אינו נמצא בעולם הזה, אלא אחר שיוצא מעוה"ז ונכנס לעולם ההוא, או נזון בו, מעוה"ב, ושרשיו נטרעים עליו.

(יב) השתא אכלי מאיבא וכ"ו: עתה בעוה"ז הם אוכלים מפירותיו של עץ החיים, ומי הוא, היינו אותו מקום הנמצא אצל העני, עה"ס המלכות הנקראת עניה, שאין לה מעצמה כלום אלא מה שנותן לה ד"א, והיא המלכות, נקראת פרי העץ אשר בתוך הגן, ועל זה הם אוכלים מאותו פרי, שהיא המלכות, בעולם הזה.

(יג) וע"ד תנינן הם וכ"ו: וע"כ למדנו הם, הצדיקים, מזונים בזרוע (ברכות י"ז): מהו זרוע, היא גבורה, והם עתידים לעולם הבא, כי מזונות עולם הבא, אינם בעולם הזה אלא צמצום קטן של הכח שלו נמצא במתיקות התורה. וזה הם טועמים מאותו פרי של (דפ"י דף מ"ט ס"ד)

כל שייפא כדקא יאות. *) כגוונא דא, כיון דשכינתא אקדימת לבי כנישתא, בעיין עשרה דישתכחון תמן כחדא, וישתלים מה דישתלים, לבתר דיתתקן כלא. ה ובמה הוא תיקונא דכלא. כד"א, m ברב עם הדרת מלך. ועיד עמא דאתיא לבתר כן, כלהו תיקונא דגופא.

טז) וכד אתת ואקדימת שכינתא, ובני נשא לא אתיין כחדא כדקא יאות, קב"ה קארי, טז מדוע באתי ואין איש. מאי ואין ט איש. דלא מתתקני שייפי, ולא אשתלים, אין איש ודאי, ובגיד ואין איש דייקא.

יז) ות"ח, בשעתא דגופא אשתלים לתתא, קדושה עילאה אתיא, ועאל בהאי גופא, ואתעביד תתאה כגוונא דלעילא ממש. וכדין כלהו בעיין דלא יפתחון פומא במילי דעלמא, בגין דהא קיימי ישראל. בשלימו עילאה, ומתקדשי בקדושה עילאה. זכאה חולקהון. כ

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) (משלי יד) תרומה תרצב. ט) (ישעיה ג) יחי כה. ס) נ"א לא גרסינן איש (קראקא). י) נ"א בשלימו (דפוסים ראשונים). כ) בדפוסי כתבו איש כי יפליא וגו'

עשרה הראשונים שבבית הכנסת

הסולם

מאמר

השלימו אברי השכינה, שה"ס עשר ספירות שלה, כולם תקון גוף השכינה. מטעם ברב עם הדרת מלך.

טז) **וכד אתת אקדימת וכו' :** וכשהשכינה מקדימה ובאה, ובני אדם עוד לא באו עשרה ביחד, כראוי. קורא הקב"ה מדוע באתי ואין איש. מהו ואין איש. היינו שהאברים לא נתתקנו כלומר שאפילו יש שם תשעה אנשים גם אחד מהם עוד לא נתתקן כנ"ל בסמוך, ולא נשלם גוף השכינה. כי כשהגוף לא נשלם בעשרה, אין איש ודאי, אף אחד מהם אינו שלם. ומשום זה, ואין איש הוא בדיוק.

יז) **ות"ח בשעתא דגופא וכו' :** ובוא וראה, בשעה שהגוף נשלם למטה, דהיינו שיש עשרה, באה קדושה עליונה ונכנסת בגוף ההוא, ונעשה התחתון, כעין של מעלה ממש. כי ע"ס של השכינה, מתלבשים בעשרה של הגדה, או כולם צריכים שלא יפתחו פיהם לדבר בדברי העולם, משום שישראל נמצאים עתה בשלמות העליונה, ומתקדשים בקדושה העליונה ואשרי חלקם.

סליק פרשת בהר

הוא זכאה ההוא בר נש וכו': אשרי הוא האיש הנמצא מעשרת הראשונים בבית הכנסת. משום שבהם נשלם מה שנשלם, כי אין עדה פחות מעשרה שה"ס הגראת ע"ס של השכינה, והם מתקדשים תחילה בשכינה. וכבר למדנו, וצריכים שיהיו נמצאים בבית הכנסת עשרה בבת אחת. ולא יבואו קצתם קצתם, כדי שלא תתעכב שלמות האברים, כי האדם, עשהו הקב"ה בפעם אחת, והתקין לו כל האברים ביחד. ז"ש, הוא עשך ויכוונך. (עד כאן מהוהר, ואח"כ הוא, מה שכתוב כאן) בוא וראה, כיון שנשלמו כל אבריו של האדם, באותה עת כל אבר ואבר נתתקן בפני עצמו כראוי. אבל מטרם שנשלם כולו, אף אבר אחד ממנו אינו מתוקן. כעין זה היא השכינה, כיון שהשכינה הקדימה לבית הכנסת, צריכים שימצאו שם עשרה ביחד, כנגד ע"ס של השכינה, שהיא קומה שלמה, ואז נשלם מה שנשלם. וכל עוד שאין שם עשרה אף אחד מהם אינו נשלם. ולאח"כ שנתתקן הכל, ובמה הוא תקון הכל. היינו כמ"ש, ברב עם הדרת מלך וע"כ העם הבא אח"כ, אחר עשרת הראשונים שכבר

(דפוסי דף מ"ט סי' ד) דף ג' ט"א